SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

UNDP

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanmıştır.
New York, New York 10017, United States of America

Telif hakkı © 2017 Birleşmiş Milletler
Türkçe Telif hakkı © 2021 Birleşmiş Milletler
Çizim telif hakkı © YAK (Yacine Aït Kaci)
Tüm hakları saklıdır.

Bağlı haklar dahil haklar ve ruhsatlara ilişkin tüm sorular aşağıdaki adrese yöneltilmelidir:
United Nations Publications
300 East 42nd Street
New York, New York 10017
United States of America

E-posta: publications@un.org
İnternet sitesi: shop.un.org

Bu çalışma, Birleşmiş Milletler adına UNDP Türkiye tarafından yayımlanmıştır.
Bu çalışma, resmî olmayan bir çeviri olup yayımcı tüm sorumluluğu kabul etmektedir.

Bu yayının bütünü, yayıncısından yazılı izin almadan, fotoğraf, kayıt veya bilinen veya icat edilecek herhangi bir bilgi saklama ve çekme sistemi dahil olmak üzere, elektronik veya mekanik hiçbir biçimde veya vasıtayla çoğaltılamaz veya iletilemez.

Parça kopyalama/çoğaltma taleplerinizi ileteceğiniz adres: permissions@un.org

Türkçe Çeviri: Anglo-Turca Lisan Servisi Ltd. Şti.
Türkçe Editör: Bahar Paykoç
Türkçe Uyarlama: Bora Akbay
Türkçe Versiyonu UNDP Türkiye yayıma hazırlamıştır

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI NEDİR?

25 Eylül 2015'te toplanan tarihi Birleşmiş Milletler zirvesinde dünya liderleri tarafından kabul edilen 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin 17 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMACI, resmi olarak 1 Ocak 2016'da yürürlüğe girdi. Herkes için geçerli olan bu yeni Amaçlar uyarınca ülkeler yoksulluğun tüm biçimlerini sona erdirmek, eşitsizliklerle mücadele etmek, iklim değişikliğiyle baş etmek, ve bir yandan da kimsenin geride kalmaması için uğraşıyor.

Küresel Amaçlar olarak da anılan SKA'lar, Binyıl Kalkınma Hedefleri'yle elde edilen başarıların üzerine inşa ediliyor ve daha da fazlasını gerçekleştirerek yoksulluğun tüm biçimlerini sona erdirmeyi hedefliyor. Yeni Amaçlar, yoksul, zengin ve orta gelirli tüm ülkeleri bir yanda Yerküremizi korurken diğer yanda refahı artırmak için harekete geçmeye çağırıyor.

SKA'lar, yoksulluğu sona erdirmenin, ekonomik büyümeyi yaratan stratejilerle birlikte yürütülmesi gerektiği anlayışına dayanıyor; eğitim, sağlık, sosyal koruma, iş olanakları dahil birtakım sosyal ihtiyaçları, iklim değişikliği ve çevre korumayı ele alıyor.

Amaçlara ulaşılabilmesi için hükümetler, işletmeler, sivil toplum ve bizim gibi insanlar dahil herkesin üzerine düşeni yapması gerekiyor. Şimdi Birleşmiş Milletler'in ilk dijital elçisi Eliks ile birlikte Amaçların her birinin ne olduğunu inceleyelim.

ELYX by YAK

1

YOKSULLUĞA SON

1

Dünyanın her yerinde yoksulluğu sona erdirmek birinci amaçtır. Milyonlarca insan, insana yakışır bir yaşam sürmek için gereken temel kaynaklardan yoksun. Amaç 1, herkesin yiyecek, barınma, giyim, sağlık ve eğitime ulaşmasını böylece topluma tam anlamıyla katılabilmesini sağlayacak. Yoksul olmak demek çoğu kez sosyal güvenlik, yeni teknoloji, mal-mülk, arazi sahipliği ve mali yardım gibi temel şeylere erişememek anlamına geliyor, işte bu Amaç bunların hepsini düzeltmeyi hedefliyor. İklimin ve diğer doğal afetlerin, sosyal ve ekonomik sarsıntıların etkilediği insanlara yardım etmemiz gerekecek.

YOKSULLUĞUN TÜM BİÇİMLERİNİ HER YERDE SONA ERDİRMEK

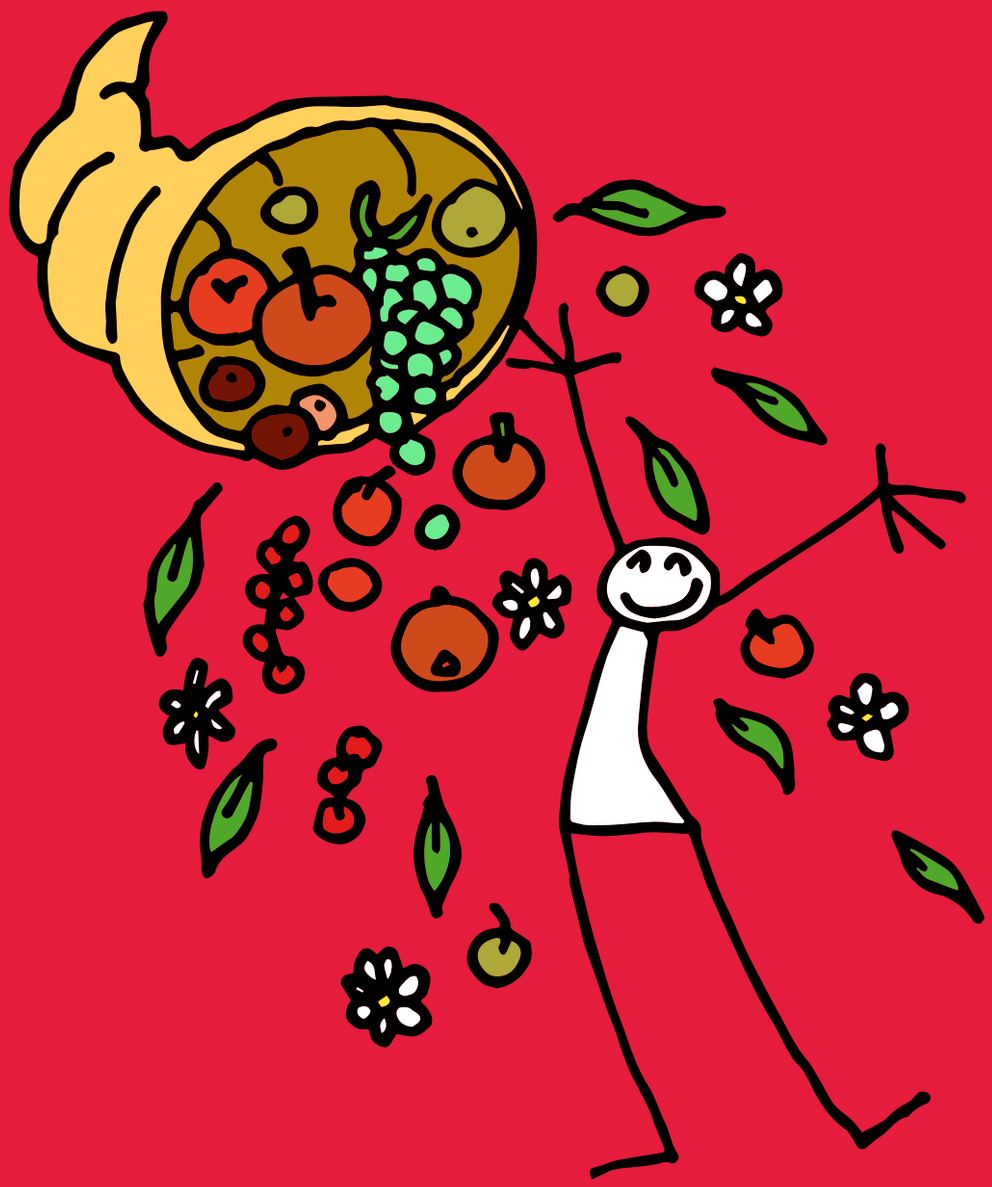

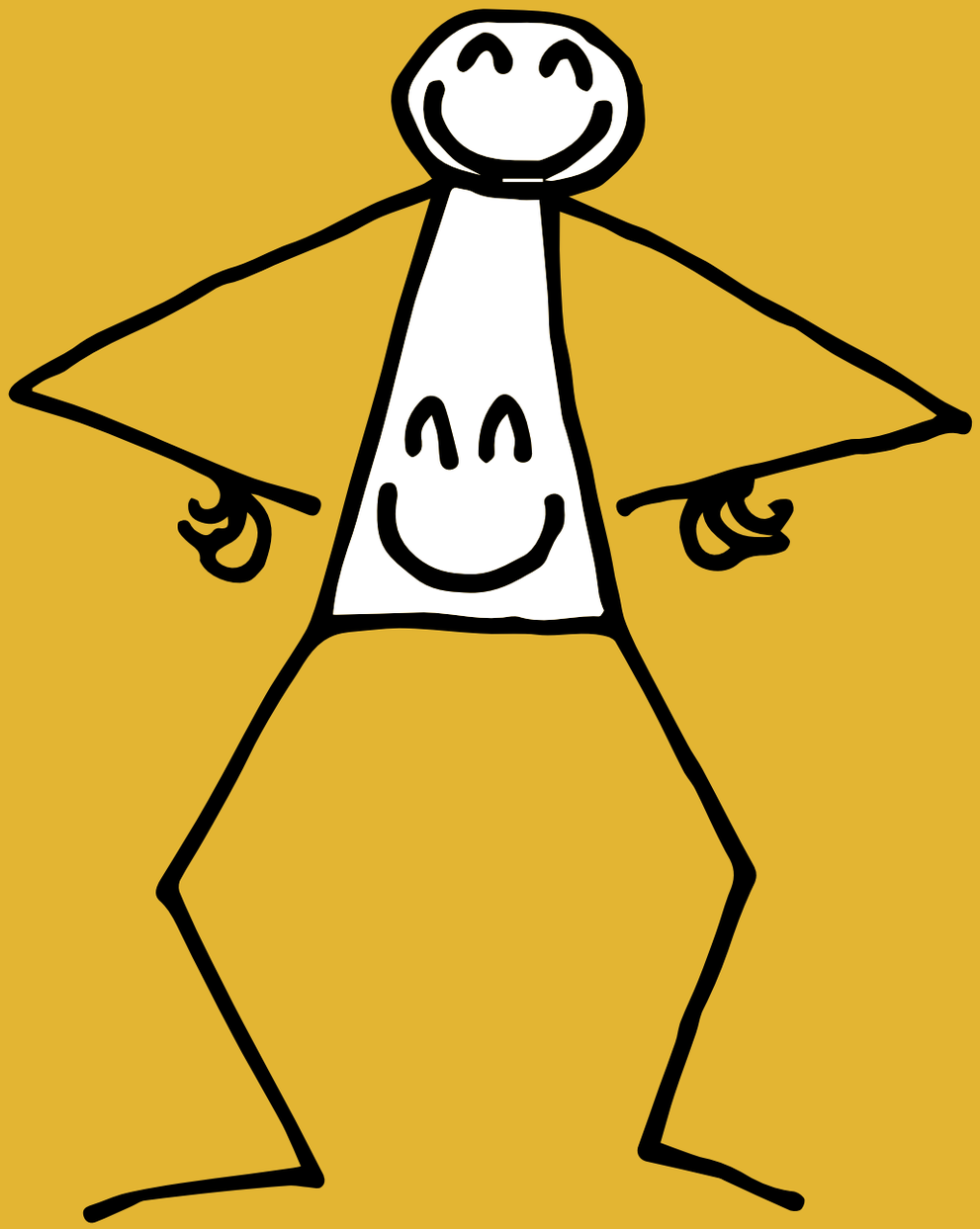

ELYX by ZAK

2

AÇLIĞA SON

2

Herkese yetecek kadar yiyecek varken, çocuklar dahil birçok insan hala açlık çekiyor. Amaç 2, hiç kimsenin açlık çekmemesini sağlamak için, yetersiz tarım uygulamaları, yiyecek israfı ve çevrenin bozulmasını ele alıyor. Bugün ve gelecekte, doğaya zarar vermeden gıda üretmeliyiz. Küçük çaplı ve yerel çiftçiliği destekleyerek, başta yoksul ülkeler olmak üzere gıda üretimi için daha çok finansman sağlayarak ve gıda fiyatlarındaki dalgalanmayı sınırlayarak bunu başarabiliriz.

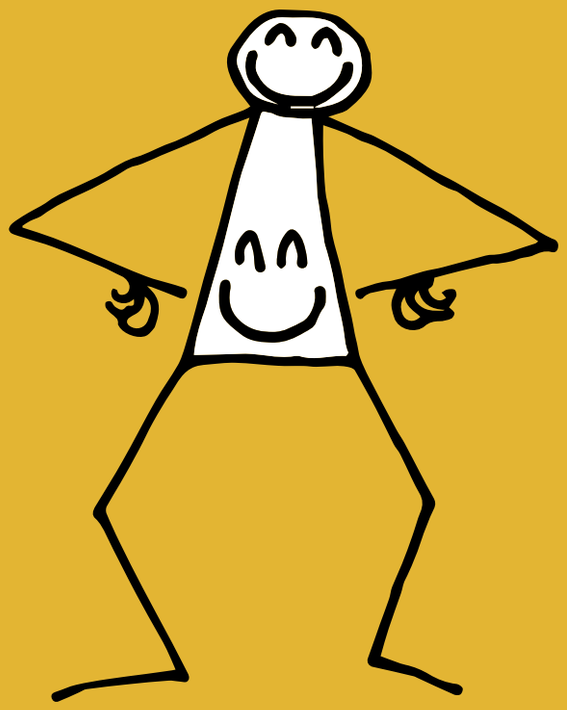

AÇLIĞI BİTİRMEK, GIDA GÜVENLİĞİNE VE İYİ BESLENMEYE ULAŞMAK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMI DESTEKLEMEK

ELYX by YAK

3

SAĞLIK VE KALİTELİ YAŞAM

3

İnsanların sağlığı yerinde olunca, toplumların refahı artar. Son yıllarda HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıkların etkilerini azaltmak için çok çaba gösterilmekle birlikte, gerçek ilerleme ancak ve ancak kadınlar ve çocuklar dahil herkes yeterli sağlık hizmetine erişebildiğinde gerçekleşmiş olur. Amaç 3, tüm dünyada anne, bebek ve çocuk ölümlerini azaltma, aile planlamasını destekleme, madde bağımlılığını önleme ve tedavi etme, trafik kazalarının sayısını yarı yarıya azaltma gibi temel hedefleri içeriyor. Dünyada salgınları sona erdirme, herkes için erişilebilir aşı ve zorunlu ilaçlara erişim sağlama, kimyasal ve biyolojik kirlilik ve insanlara bulaşma riskini ortadan kaldırmaya acilen ihtiyaç var. Dünyanın en kırılgan bölgelerinde doktor ve hemşire sayısını artırmadan bu amaca ulaşamayız.

SAĞLIKLI VE KALİTELİ YAŞAMI HER YAŞTA GÜVENCE ALTINA ALMAK

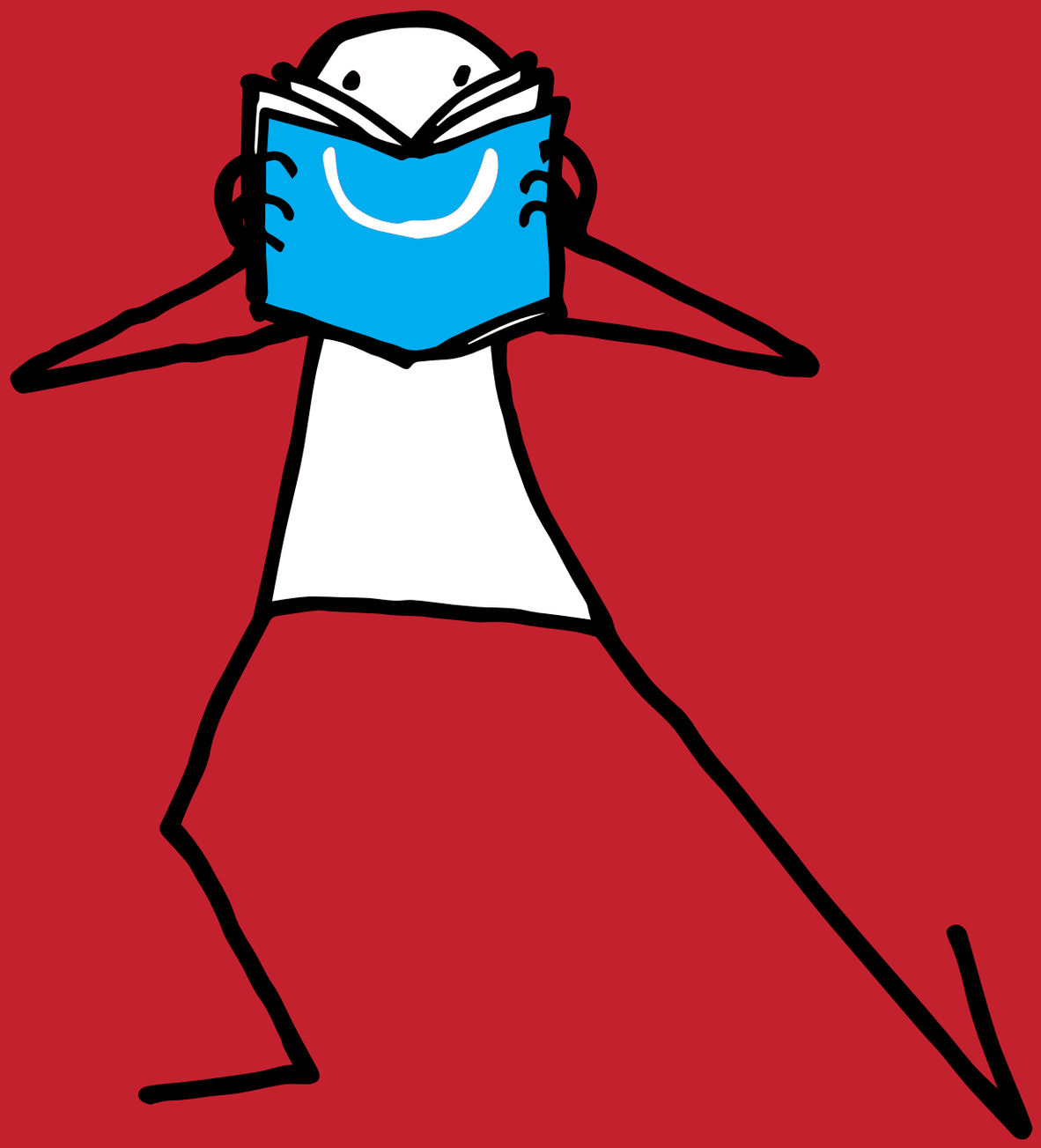

ELYX by ZAK

4

NİTELİKLİ EĞİTİM

4

Eğitime erişim insanların yoksulluktan kurtulmasını, çevremizdeki dünyayı daha iyi anlamasını, kızlar dahil herkes için daha iyi olanaklar sunulmasını sağlar. Amaç 4, kim ve nerede olursa olsun tüm insanların eğitime erişebilmesini sağlamayı hedefliyor. Zor durumdaki çocuklar, engelliler ve yerli halklar dahil kırılgan insanların nitelikli eğitim alabilmeleri gerekiyor. Amaç 4, tüm insanların insan haklarını, barışı ve şiddetsizliği destekleyecek biçimde yetiştirilmesinin önemini ve böylelikle uyum içinde bir arada yaşayabileceğimizi vurguluyor.

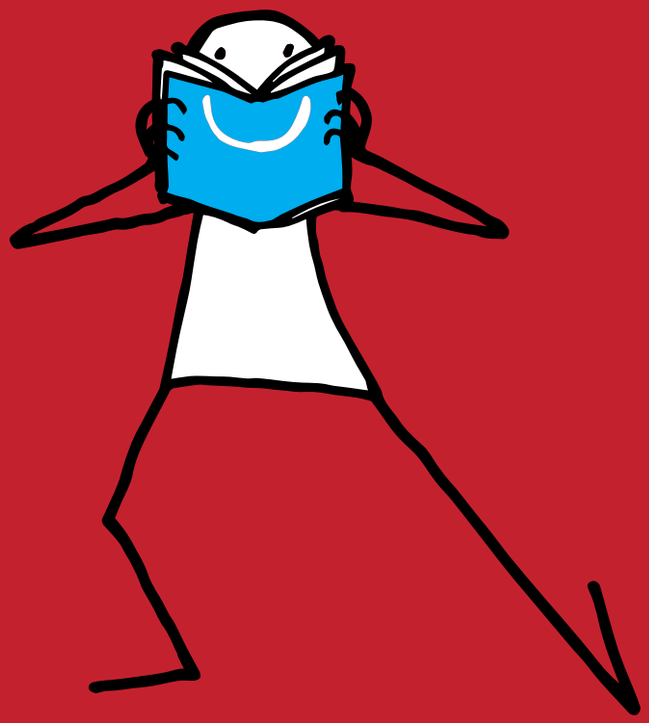

KAPSAYICI VE HAKKANİYETE DAYANAN NİTELİKLİ EĞİTİMİ SAĞLAMAK VE HERKES İÇİN YAŞAM BOYU ÖĞRENİM FIRSATLARINI TEŞVİK ETMEK

ELYX by ZAK

5

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

5

Kadınlar ve kız çocukları hala ayrımcılık ve şiddete uğruyor; unutmayın ki dünya nüfusunun yarısını onlar oluşturuyor! Amaç 5, eğitim, sağlık ve insana yakışır işler de dahil olmak üzere her bakımdan toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefliyor, ki bunların tümü topluma katıksız yarar sağlar. Dünyanın her yerinde kadınlar ve kız çocuklarına yönelik, zorla evlendirme ve kadın sünneti dahil her türlü ayrımcılık ve şiddetin ortadan kaldırılması bu amaca ulaşmanın temelidir. Ayrıca, kadınlar ve kız çocuklarının cinsellik ve üreme ile ilgili insan haklarına tam erişime sahip olmalarını sağlamamız gerekiyor. Kadınlar, mülke sahip olabilmeli, mali hizmetler ve yeni teknolojilere erişebilmeli, toplumlarında siyasi, ekonomik ve kamusal yaşama tüm düzeylerde katılabilmelidir. Lider, işletme yöneticisi, meclis üyesi kadın sayısının artırılması da bu Amacın temel

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ SAĞLAMAK VE TÜM KADINLAR İLE KIZ ÇOCUKLARININ GÜÇLENMESİ

ELYX BY YAK

6

TEMİZ SU VE SANİTASYON

6

Dünyada milyarlarca insanın, çoğumuzun kanıksadığı bir insan hakkı olan, temiz su ve tuvaletlere erişimi yok. Su kıtlığı ve yetersiz sanitasyonun büyük bedelleri var; bunların içinde en büyüğü de her yıl hastalıktan ölen çok sayıda insan ve özellikle de çocuklar. Su yaşamın temeli ve hiçbir şekilde kirletilmemeli, herkes tarafından geri dönüştürülmeli ve yeniden kullanılmalı. Amaç 6, suyun bulunduğu orman, dağ, sulak alan, nehir ve göller gibi sahaları koruma ve restorasyon; yerel toplumların kendi su kaynaklarını yönetmesine yardım; suyun herkese yeterli ve adil biçimde sağlanması; ve tüm ülkelerin sınır ötesinde paylaşılan su kaynakları için birlikte çalışmasını içeriyor.

HERKES İÇİN ERİŞİLEBİLİR SU VE ATIK SU HİZMETLERİNİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR SU YÖNETİMİNİ GÜVENCE ALTINA ALMAK

ELYX by ZAK

7

ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

7

Pişirme ve ısınma için hala odun ve odun kömürüne bel bağlayan milyarlarca insana karşılanabilir ve güvenilir enerji sağlamalıyız. Amaç 7 aynı zamanda, iklim değişikliği ile mücadeleye katkıda bulunmak için temiz ve yenilenebilir enerjiye ihtiyaç duyduğumuzu vurguluyor. Enerji modern, ucuz, güvenilir ve sürdürülebilir biçimde üretilmeli. Mümkün olduğunca temiz olmalı ve güneş ve rüzgar gibi kirlenme yaratmayan kaynaklardan elde edilmeli. Bu amaç, gelişmekte olan ülkelere modern enerji biçimleri arzını desteklemeyi ve artırmayı, tüm ülkelerin bir araya gelerek, tüm insanlara ve Yerküremize yarar sağlayacak biçimde temiz enerji araştırmalarını desteklemesi ve teknolojiyi geliştirmesini hedefliyor.

HERKES İÇİN KARŞILANABİLİR, GÜVENİLİR, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE MODERN ENERJİYE ERİŞİMİ SAĞLAMAK

ELYX by YAK

8

İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

8

Bir yanda küresel işsizlik artarken, daha çok iş yaratmanın yollarını bulmamız gerekiyor. Amaç 8, salt insana yakışır ücretler sağlayan değil, aynı zamanda ekonomiyi canlandıran ve hem kadınlar hem de erkeklere eşit fırsatlar sağlayan, bir yanda da çevreyi koruyan daha çok işin yaratılmasını hedefliyor. Herkese iş sağlamak kişisel varlığı artıracak ve böylelikle her ülkede ekonomiyi daha güçlü kılacak. Kadınlar, erkekler, gençler, engelliler dahil herkesin iş sahibi olmasını ve eşit değerde iş için eşit ücret almasını sağlamalıyız. Çevreye zarar vermeden, daha üretken işlerde insanları istihdam eden küçük ve orta ölçekli işletmelerin sayısını artırmak da bu amacın önemli bir parçası. Hepimiz birleşerek dünyanın her yerinde zorla çalıştırma, modern kölelik, insan ticareti ve çocuk işçiliğini ortadan kaldırmalıyız.

İSTİKRARLI, KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİK BÜYÜMEYİ, TAM VE ÜRETKEN İSTİHDAMI VE HERKES İÇİN İNSANA YAKIŞIR İŞLERİ DESTEKLEMEK

ELYX BY YAK

9

SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

9

Basit ifadeyle, Amaç 9, toplumların büyümesi için, bir yanda çevreyi korurken diğer yanda herkese eşit fırsatlar sağlayan sektörlerin teşvik edilmesi gerektiğini söylüyor. Bu sektörler aynı zamanda güvenilir ulaşım ve teknolojik yenilikçilik gibi dayanıklı altyapılar ile de desteklenmeli. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde insanları istihdam eden sektörlere teknolojik, mali ve bilimsel destek verilerek başarılı olmaları sağlanmalı. Herkesin bilgi ve iletişim teknolojileri ve karşılanabilir İnternet erişimine sahip olması büyük önem taşıyor.

DAYANIKLI ALTYAPILAR TESİS ETMEK, KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR SANAYİLEŞMEYİ DESTEKLEMEK VE YENİLİKÇİLİĞİ GÜÇLENDİRMEK

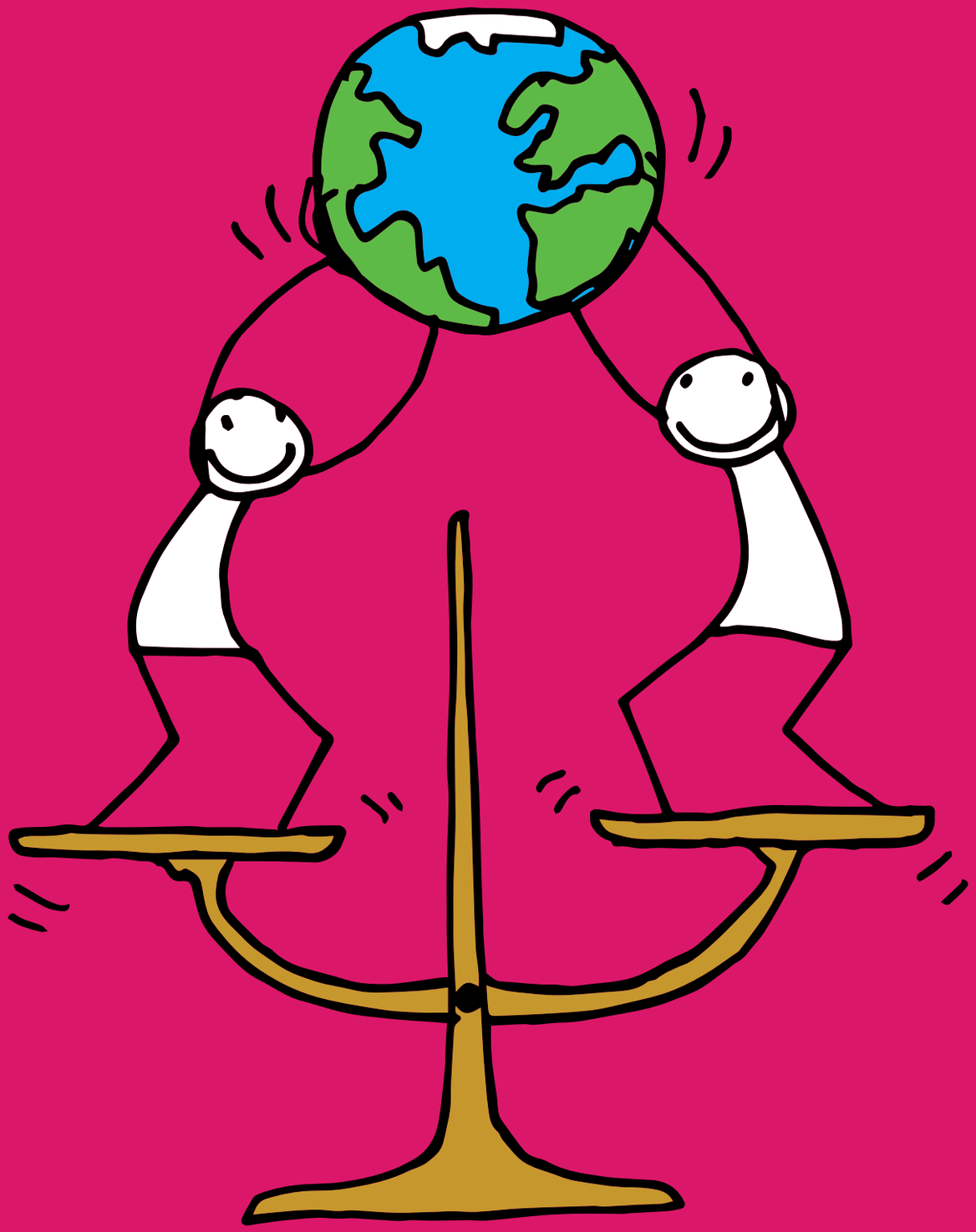

ELYX by ZAK

10

EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

10

Toplumda gerçek ilerleme sağlanması için, insanların birey olarak gelişmesini sağlayacak fırsatlara herkesin erişebilmesi gerekiyor. Ancak birçok yerde insanlar toplumsal cinsiyet, engellilik, etnik veya ırksal grup veya geçmişi nedeniyle ayrımcılıkla karşı karşıya kalıyor. Amaç 10 herkesin sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürme olanağına sahip olmasını hedefliyor. Zengin ve yoksul insanlar arasında olduğu kadar, zengin ve yoksul ülkeler arasındaki eşitsizliği de azaltmak gerekiyor. Gelişmekte olan ülkelerin uluslararası ekonomik ve mali sistemlerde daha çok söz hakkına sahip olması, uluslararası yardım yoluyla desteklenmesi gerekiyor. İnsanların güvenli ve düzenli göç etmesi sağlanmalı.

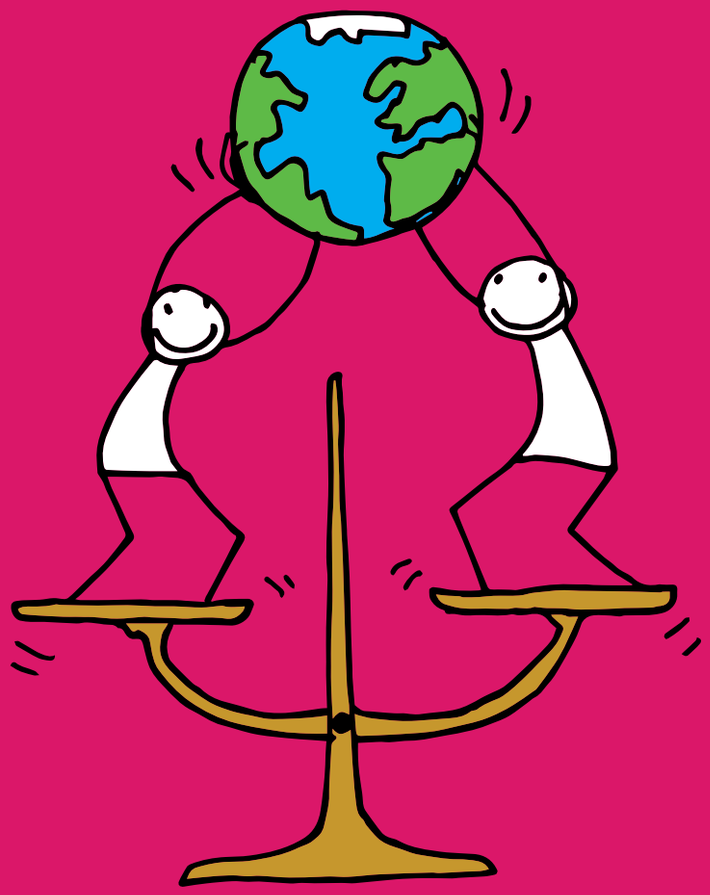

ÜLKELERİN İÇİNDE VE ARASINDAKİ EŞİTSİZLİKLERİ AZALTMAK

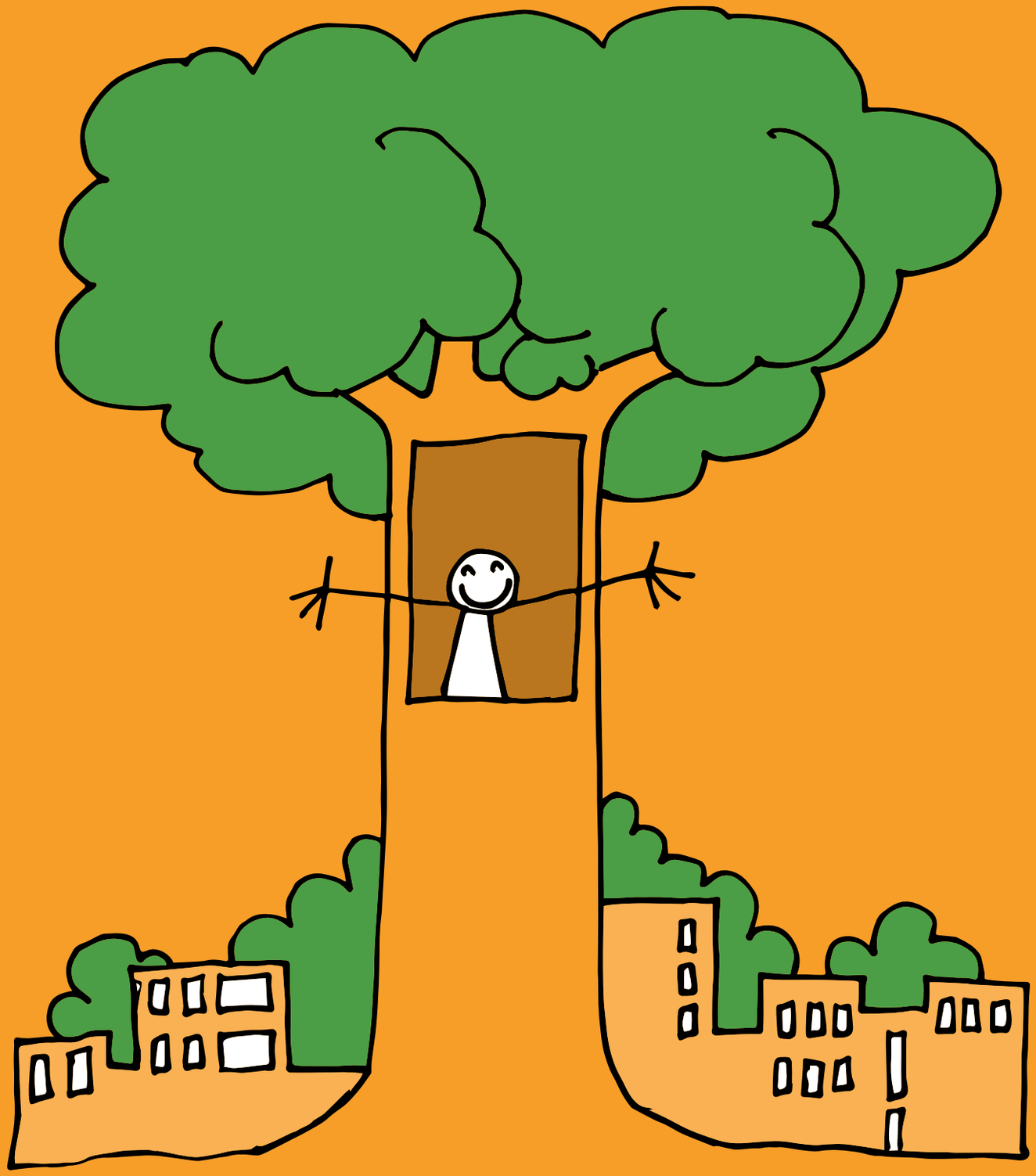

ELYX by ZAK

11

SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR

11

Şehirler fikir, ticaret, kültür, bilim, üretkenlik ve çok daha fazlasının canlı merkezidir. Ancak kirlenme, vatandaşların çoğu için temel hizmetlerin yokluğu, yetersizleşen altyapı gibi birçok zorluk yaşıyorlar. Şehirlerimiz ve köylerimizin temiz ve güvenli olması, yeterli barınma ve elektrik-su gibi temel hizmetlere sahip olması gerekiyor. Aynı zamanda, herkesin keyifle kullanabileceği temiz ve verimli ulaşım sistemleri ve yeşil alanlar olması gerek. İnsanların afetler ve iklim değişikliği etkilerine karşı korunması gerek. Önemli kültürel ve doğal alanların herkes için korunması gerek. Hava kalitesi ve atık yönetimini iyileştirmemiz, bir yandan da gelişmekte olan ülkelerde yerli malzeme ile daha iyi binalar yapılmasını desteklememiz gerekiyor.

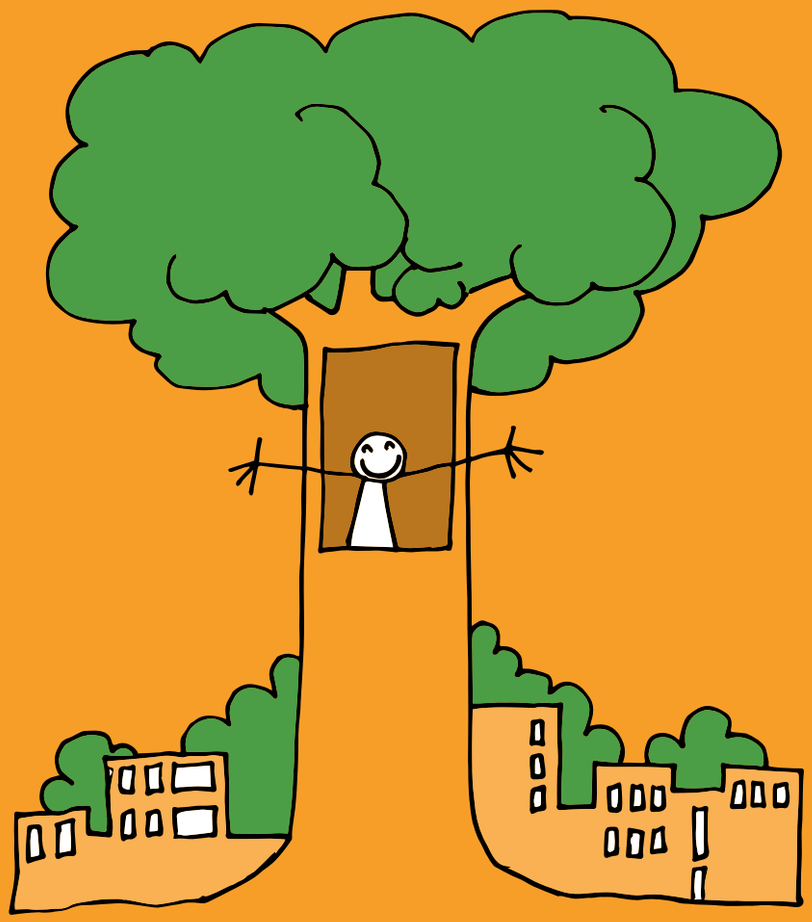

ŞEHİRLERİ VE İNSAN YERLEŞİMLERİNİ KAPSAYICI, GÜVENLİ, DAYANIKLI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KILMAK

ELYX by ZAK

12

SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

12

Amaç 12, kullandığımız şeyler, yarattığımız atıklar ve bunların Yerküremizi nasıl etkilediği hakkında iki kez düşünmemizi istiyor. Geri dönüşüm gibi daha sürdürülebilir eylemlere doğru davranışlarımızı değiştirmek, bireyler, işletmeler, hükümetler dahil herkes katkıda bulununca gerçekten fark yaratır. Bu amaca ulaşmak için hepimizin yapabileceği birçok şey var. Amaç 12, dünyamızda küçük bir azınlık için değil herkes için yaşam kalitesini yükseltmeyi hedefliyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM VE TÜKETİM KALIPLARINI SAĞLAMAK

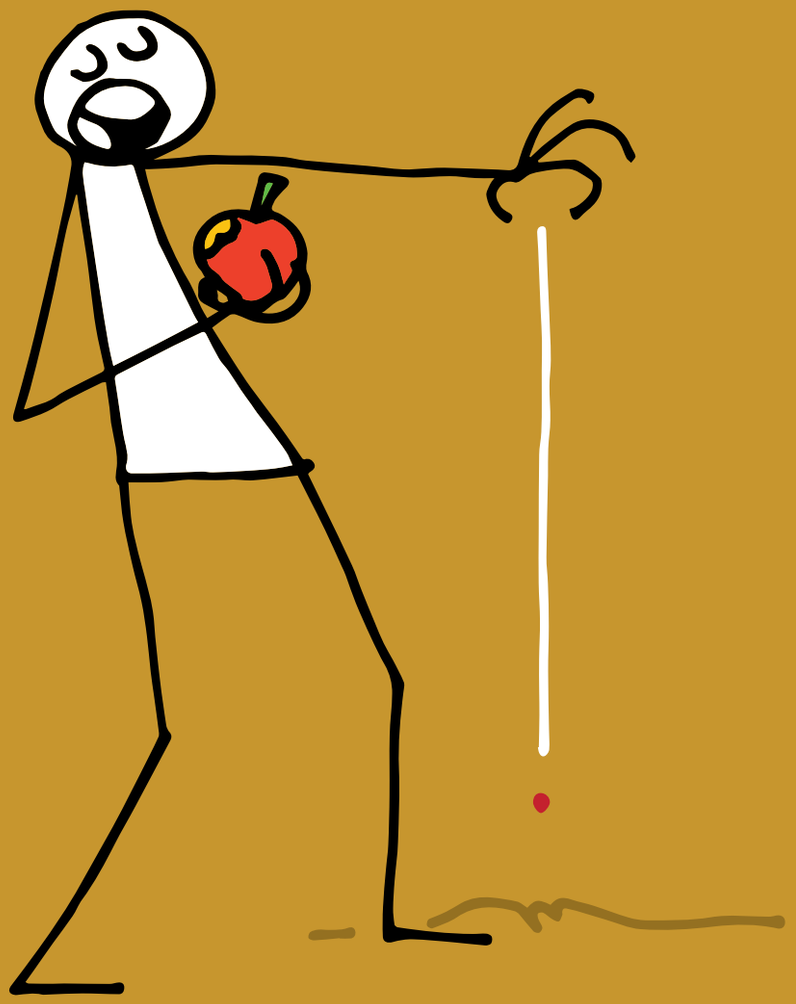

ELYX By YAK

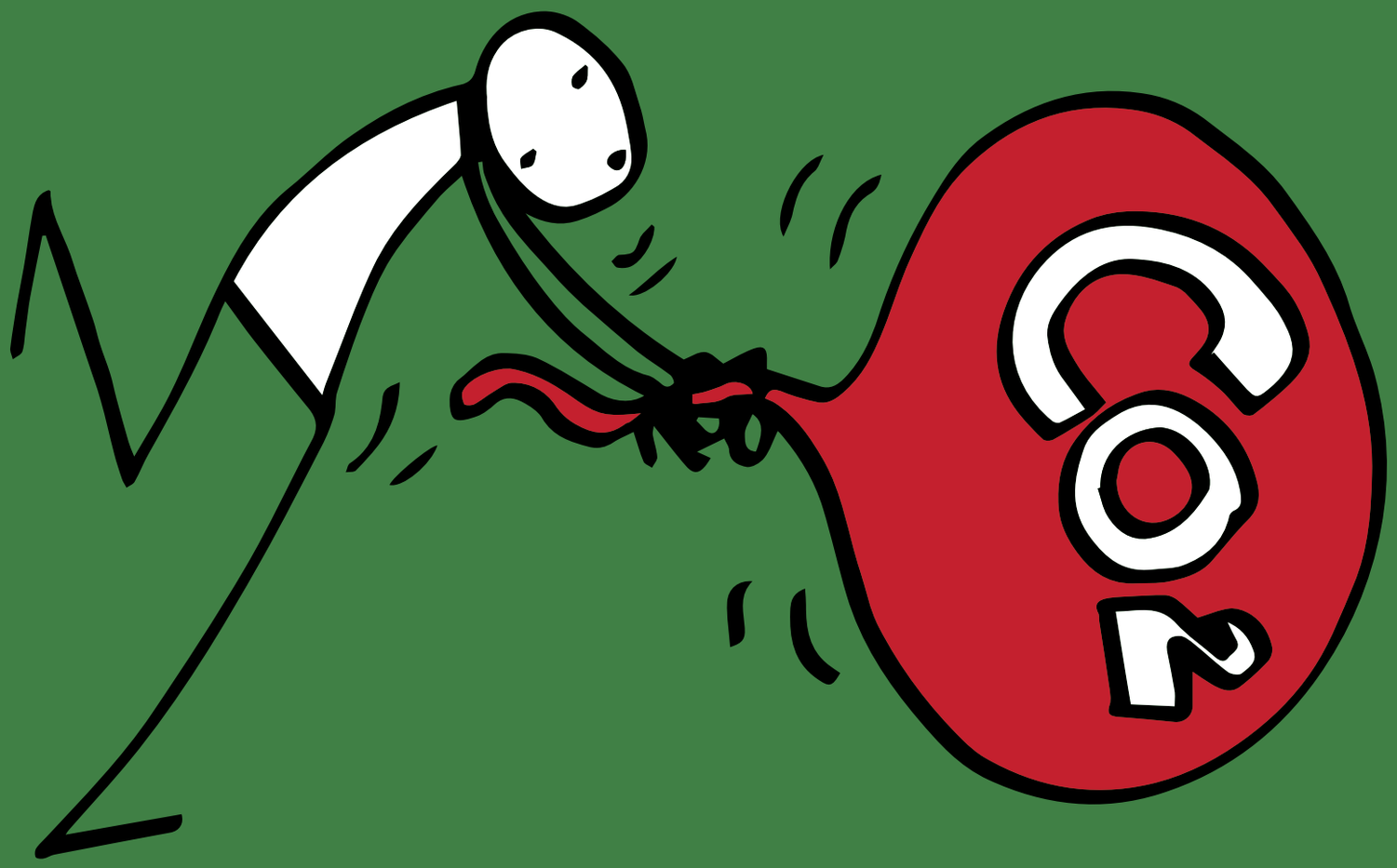

13

İKLİM EYLEMİ

13

İklim sürekli değişim halindedir, ancak son 200 yılda, insan faaliyetleri nedeniyle bu değişiklikler daha aşırı oldu. İklim değişikliği artık tüm ülkeleri etkiliyor, en çok da en yoksul ve kırılgan insanlar etkileniyor. Amaç 13, iklim değişikliği ile mücadele için yenilenebilir enerji ve temiz teknolojiler gibi çözümler bulmayı hedefliyor. Ancak, hükümetler, özel sektör ve sivil toplumun eylemleri önemli bir etki yarabilir. İnsanları okullarda ve topluluklara ulaşarak iklim değişikliği hakkında eğitmek ve farkındalıklarını artırmak acilen gerekiyor. Gelişmekte olan ülkelerin, iklim değişikliği etkilerine karşı kendilerini koruyabilmeleri için mali kaynaklara ihtiyacı var. Gelişmekte olan ülkeler ve küçük ada devletlerinin özellikle kadınlar, gençler, yerel toplumlar ve dezavantajlı kesimlere odaklanarak çevre değişimi sonuçlarıyla başa çıkabilmeleri için desteğe ihtiyaçları var.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ETKİLERİ İLE MÜCADELE İÇİN ACİLEN EYLEME GEÇMEK

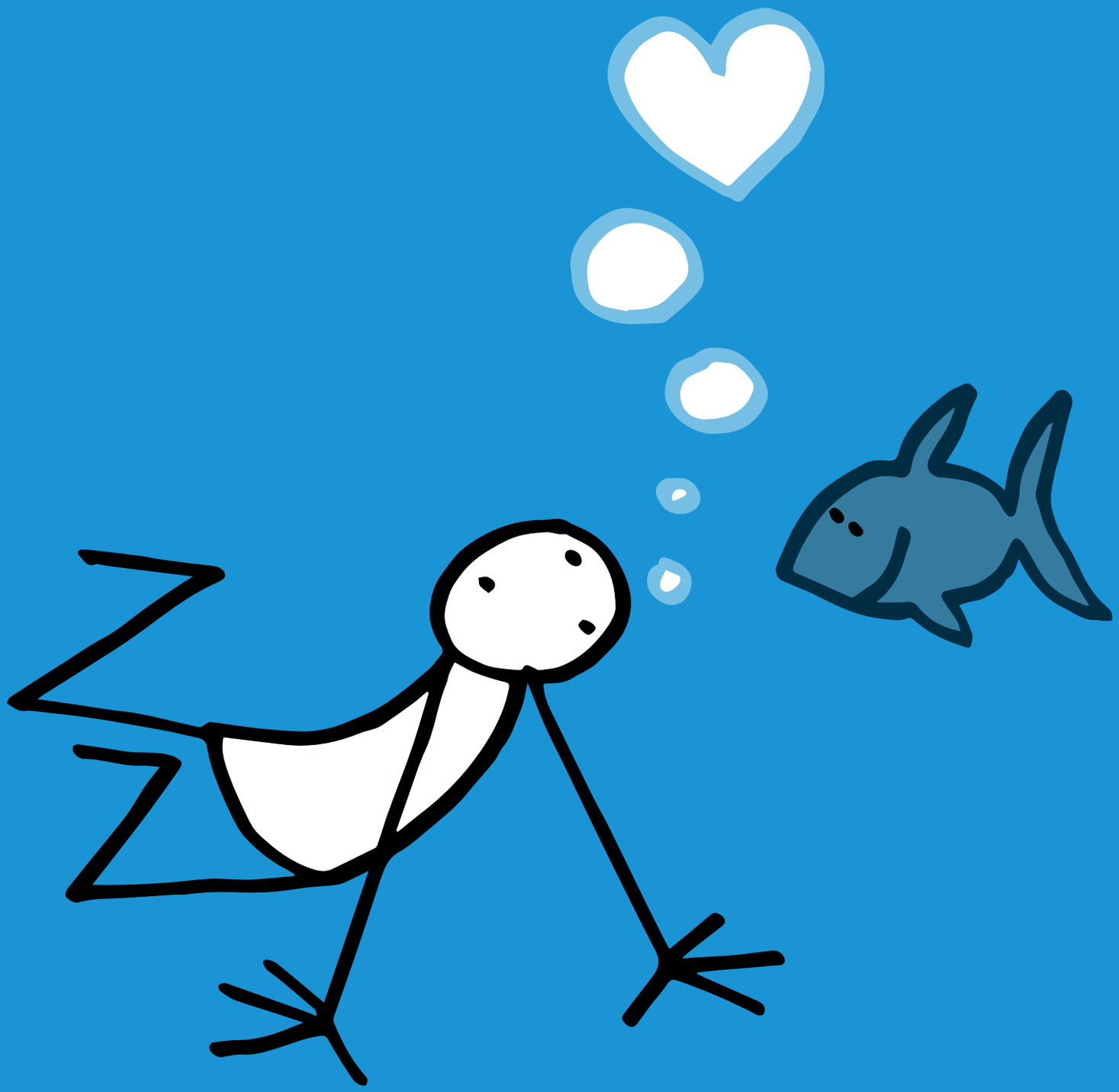

ELYX BY YAK

14

SUDAKİ YAŞAM

14

Amaç 14, okyanuslar, denizler ve içinde yaşayan türlerin tümünü korumayı hedefliyor. Niçin? Çünkü okyanuslar yiyecek, ilaç, biyo-yakıt ve milyonlarca insana iş sağlıyor. Okyanuslara iyi bakarsak iklim değişikliğiyle baş etmemize katkısı olacak. Bizim sağlıklı okyanuslara ihtiyacımız var, okyanusların da bizim korumamıza! Özellikle bitki ve hayvan yaşamına büyük zarar veren ve türlerin neslini tehlikeye sokan plastik çöp yığınlarını azaltmak için hep birlikte çalışmak zorundayız. Amaç 14'ün bazı hedefleri deniz asitlenmesini azaltmak, balık stoklarını restore etmek için aşırı ve yasadışı balık avlamayı kontrol etmek, dünyada koruma altına alınan deniz ve kıyı alanlarını artırmaktır. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde yer aldığı biçimde uluslararası hukuku uygulayarak okyanuslar ve denizleri hukuken korumak, özellikle etkilenen gelişmekte olan ülkeler ve küçük ada devletlerine yardım etmek hedefleniyor.

OKYANUSLARI, DENİZLERİ VE DENİZ KAYNAKLARINI KORUMAK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANMAK

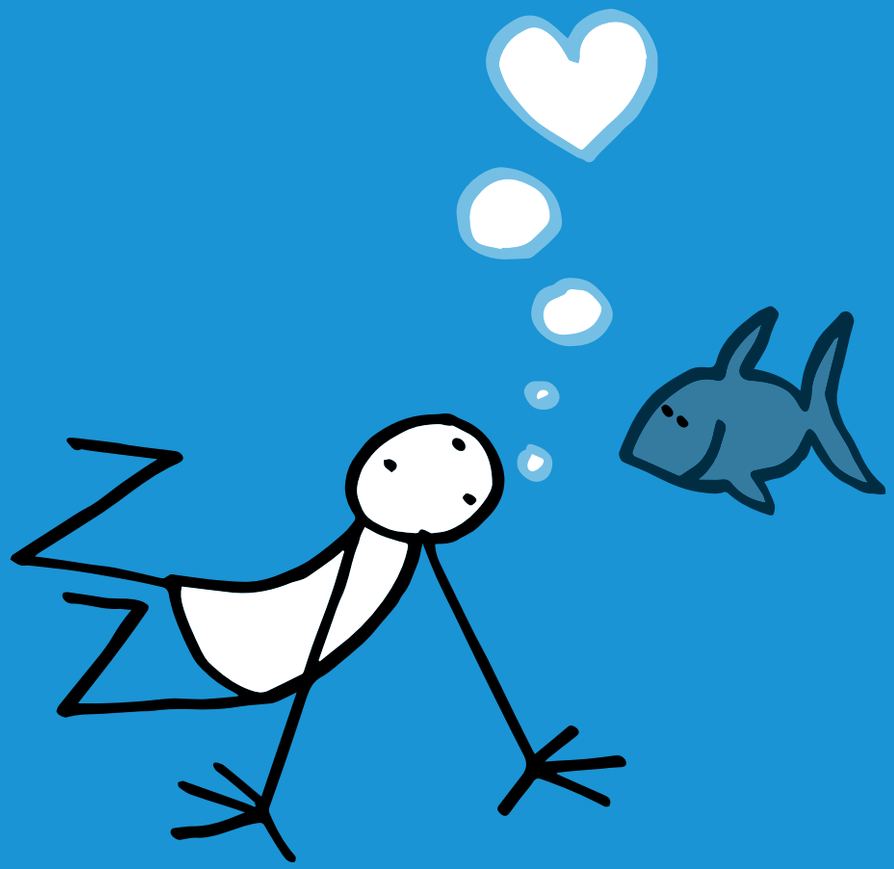

ELYX by YAK

15

KARADAKİ YAŞAM

15

Hepimiz küresel ekosistemin bir parçasıyız. Amaç 15, kendi küresel evimizi tehdit eden faaliyetlerimizi durdurmayı hedefliyor. Durdurulması gerekenler arasında ormansızlaştırma, arazi bozunumu, hayvan ve bitki türlerinin kaybı var. Doğa, insanların yaşamlarına o kadar büyük katkıda bulunuyor ki doğayı korumak zorundayız. Bu amaç, korunan bitki ve hayvan türlerinin kaçak avlanması ve kaçırılmasına son vermek için acil önlemler almayı, doğayı korumak için harcamalarımızı artırmayı ve gelişmekte olan ülkelerin de bunu yapabilmesine yardım etmeyi gerektiriyor. Ayrıca insanların toprağa ve toprağın bize verdiği her şeye saygı gösterecek biçimde eğitilmesini, böylece çocuklarımızın gelecekte doğa ile mutlu bir yaşam sürmelerini hedefliyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR ORMAN YÖNETİMİNİ SAĞLAMAK; ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE ETMEK; ARAZİ BOZUNUMUNU DURDURMAK VE TERSİNE ÇEVİRMEK; BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK KAYBINI ENGELLEMEK

ELYX by YAK

16

BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

16

Çok sayıda insan savaş ve şiddetin acısını yaşıyor. Amaç 16, herkesin adalete erişebileceği, korku duymadan hayatını sürdüreceği barışçıl toplumlarda yaşamasını sağlayacak yollar bulmayı hedefliyor. Dünyanın her yerinde çocuklar, genç kadınlar ve erkeklere yönelik her türlü taciz, istismar, kaçırma, şiddet ve işkenceye son vermeyi hedefliyor. Hafif silahların çok sıkı biçimde kontrol altına alınması gerekiyor. Kamu yaşamında her türlü yolsuzluk ve rüşveti sona erdirmek, yasadışı para ve silah akışlarını büyük ölçüde azaltmak, çalınmış varlıkları ait olduğu yere iade etmek, örgütlü suç ve terörizmle mücadele etmek için hep birlikte çalışmak zorundayız. Tüm insanlar kendi ülkelerindeki kamusal yaşama katılmaya teşvik ediliyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN BARIŞÇIL VE KAPSAYICI TOPLUMLAR TESİS ETMEK, HERKES İÇİN ADALETE ERİŞİMİ SAĞLAMAK VE HER DÜZEYDE ETKİLİ, HESAP VEREBİLİR VE KAPSAYICI KURUMLAR OLUŞTURMAK

ELYX By YAK

17

AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR

17

Amaçlara ulaşmak için hükümetler, özel sektör, sivil toplum ve bizim gibi insanlar dahil herkesin sürece katılması gerekiyor! Bunun en güzel tarafı, yalnız başımıza uğraşmak zorunda değiliz. Güç birliği edersek, her amaca daha çabuk ulaşabiliriz. Gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkelere daha çok mali, bilimsel ve teknolojik yardım sağlamalı, ürünlerini uluslararası pazarlara daha çok satabilmelerine ve yerel kapasitelerini güçlendirmelerine destek vermeli. Gelişmekte olan ülkelere ayrıca, kendi geleceklerini daha iyi yönetebilmeleri için borç azaltma desteği de verilmeli.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN KÜRESEL ORTAKLIĞI CANLANDIRMAK

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN

KÜRESEL AMAÇLAR

25 Eylül 2015 tarihinde ülkeler, 2030 yılına kadar başarılacak yeni bir sürdürülebilir kalkınma gündeminin bir parçası olarak, yoksulluğu sona erdirmek, Yerküremizi korumak ve herkes için refahı sağlamak hedefiyle 17 Amacı benimsedi.

Amaçlara ulaşılabilmesi için hükümetler, işletmeler, sivil toplum ve bizim gibi insanlar dahil herkesin üzerine düşeni yapması gerekiyor.

Birleşmiş Milletler'in ilk dijital elçisi Eliks, Amaçların her birinin ne anlama geldiğini gösteren çeşitli ifadeler ve eylemler kullanıyor. Fransız sanatçı YAK tarafından yaratılan Eliks, Birleşmiş Milletler'in çalışmalarının önemini ortaya koyan evrensel bir karakterdir ve ırkı, cinsiyeti veya uyruğu yoktur.

UNDP